

Plzeň 10.6.2013
čj. SRS 032978/2013

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 11 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 3.6. – 9.6.2013

1. Počasí

Na začátku sledovaného týdne pokračovaly dešťové přeháňky a bylo chladno a zataženo, v polovině sledovaného období se vyjasňovalo a postupně oteplovalo a na závěr týdne přišly bouřky s vydatnými dešťovými srážkami a poté ochlazení. Ranní teploty 6 – 12 °C, odpolední 14 – 26 °C. Podél mnoha vodních toků došlo v důsledku vydatných dešťů v předchozím období a dlouhodobému přesycení půdy vodou k zaplavení zemědělských pozemků, převážně luk.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Většina polí je stále podmáčená a mnohde stojí voda. V důsledku chladného počasí a přemokřené půdy došlo k celkovému zpomalení růstu rostlin. V místech, kde to pozemky dovolily, byly porosty přihnojovány a ošetřovány proti plevelům a houbovým chorobám. Došlo i na sklizeň píce, jetelovin a trvalých travních porostů do senáží. Sušení sena na podmáčených loukách zatím není možné. Vlhké počasí je vhodné k nárůstu houbových chorob na většině pěstovaných plodin.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 39 – 61, fáze jazýčku (liguly): jazýček praporcového listu již viditelný, praporcový list plně rozvinutý až počátek květu: první prašníky viditelné)

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 6.6. a Bezděkov u Radnic, 6.6.) a Plzeň – sever (Plasy, 5.6.) byl zjištěn slabý výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis* f. *sp. tritici*)**.

Zjišťování výskytu padlí pšenice se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). V RF 37 a 51 se ve vzorku prohlíží 3. list shora. Zaznamená se počet rostlin, na jejichž čepeli 3. listu shora je jedna nebo více kupek padlí. V RF 65 se prohlíží čepele horních dvou listů, tj. plocha s kupkami padlí nebo plocha listu, která již v důsledku napadení padlím odumřela.

Ošetření proti padlí pšenice se obvykle provádí u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V celé oblasti byl zaznamenán nárůst výskytu **septoriové skvrnitosti pšenice** (*Mycosphaerella graminicola*) – silný výskyt pozorován v okrese Plzeň – sever (Trhomné, 5.6.), Tachov (Velký Rapotín, 6.6.), Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.), Domažlice (Nový Kramolín, 6.6. a Domažlice, 7.6.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 7.6.). Střední výskyt byl zjištěn v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 6.6.), Plzeň – město (Křimice, 6.6.), Rokycany (Kamenec u Radnic, 6.6.) a slabý výskyt byl hlášen z okresu Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 3.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 6.6.) byl zaznamenán střední výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice** (*Phaeosphaeria nodorum*), v okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.) byl pozorován slabý výskyt této choroby.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a v RF 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Nebere v úvahu tvořící se praporcový list. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice** (*Pyrenophora tritici-repentis*) byl zjištěn v okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.), Plzeň – sever (Loza, 6.6.) a v okrese Tachov (Velký Rapotín, 6.6.). Slabý výskyt byl hlášen z okresu Rokycany (Kamenec u Radnic, 6.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkové plevové a listové skvrnitosti pšenice.

JEČMEN OZIMÝ (RF 51 – 61, počátek metání: špička klasu vystupuje z pochvy nebo ji proráží bočně až počátek květu: prvé prašníky viditelné)

Porosty ozimých ječmenů místy z důvodu **poškození zamokřením** poléhají.

V okrese Cheb (Loužek, 4.6.), Plzeň – město (Křimice, 6.6.), Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.) a Klatovy (Mochtín, 7.6.) byl pozorován slabý výskyt **padlí ječmene** (*Blumeria graminis* f. sp. *hordei*).

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin (v RF 25 se hodnotí celá rostlina) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. V RF 32 se hodnotí napadení listových čepelí a pochev a v RF 46 – 51 se hodnotí napadení horních dvou listů.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Plzeň – jih (Snopoušovy, 6.6.) byl pozorován střední výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**, v okrese Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.) slabý výskyt.

Zjišťování výskytu **sít'ovité skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Pozorován silný výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 7.6.). Slabý výskyt zjištěn v okrese Cheb (Loužek, 4.6.), Plzeň – jih (Snopoušovy, 6.6.) a Rokycany (Bezděkov u Radnic, 6.6.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 7.6.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

V okrese Klatovy byl pozorován první slabý výskyt min **vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*)**.

Hodnotí se 100 stébel / odnoží.

Práh škodlivosti není stanoven. Pro ochranu lze použít kontaktní insekticidy povolené do obilnin proti vrtalkám.

JEČMEN JARNÍ (RF 24 - 32, čtvrtá odnož viditelná až fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka)

Porosty jarních ječmenů jsou všeobecně nevyrovnané a prožloutlé – **poškozené zamokřením půdy** – např. na Domažlicku (Milavče, 7.6.) a Plzni - severu (Vochoz, 6.6.).

V okrese Domažlice (Milavče, 7.6.) byl pozorován střední výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis* f. sp. *hordei*)**. V okrese Plzeň – jih (Štáhlavy, 7.6.) slabý výskyt.

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin (v RF 25 se hodnotí celá rostlina) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. V RF 32 se hodnotí napadení listových čepelí a pochev a v RF 46 – 51 se hodnotí napadení horních dvou listů.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídát skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 7.6.) a Tachov (Úšava, 6.6.) byl pozorován slabý výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Pozorován slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 7.6.) a Domažlice (Milavče, 7.6.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

V okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 7.6.) byl pozorován první výskyt mšice **kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*)**.

Pozorování dospělců a nymf mšic na obilninách se provádí v RF 51, 61 a 71 více než 20 m od okraje porostu. Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy (z obou stran) a klas.

Ochrana klasů – optimální termín ochrany je od konce květu do začátku tvorby obilky. V této době se ošetří porosty s výskytem 3 - 5 a více mšic v průměru na 1 klas (zvláště trvají-li příznivé podmínky pro vývoj mšic).

Ochrana proti tzv. listovým mšicím se doporučuje provést na konci květu na porostech, na nichž se v době květu zjistí 25 a více mšic v průměru na jednu odnož.

Slabý výskyt dospělců **kohoutka černého (*Oulema melanopus*)** pozorován v okrese Plzeň – jih (Šťáhlavy, 7.6.). Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěn v okrese Plzeň - jih (Šťáhlavy, 7.6.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smykáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

KUKUŘICE (RF 13 - 14, 3. list vyvinutý až 4. list vyvinutý)

Na mnoha místech oblasti došlo k **poškození porostů zamokřením půdy**.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 13 - 39, 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý až 9 a více internodií viditelných)

V okrese Domažlice (Hlohovčice, 7.6.), Cheb (Třebeň, 4.6.) a Plzeň – jih (Knihy, 7.6.) bylo zaznamenáno **poškození porostu zamokřením půdy**.

Střední výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** zjištěn v okrese Domažlice (Hlohovčice, 7.6.).

Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Vyhodnotí se % napadených rostlin. Ošetření se doporučuje při 10 – 50 % napadených rostlin.
Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

Slabý výskyt **plísně hrachu (*Peronospora pisi*)** pozorován v okrese Klatovy (Horažďovice, 7.6.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 50 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

První slabý výskyt mšice **kyjatky hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)** hlášen z pozorovacích bodů v okrese Plzeň – jih (Knihy, 7.6.).

Pozorování se provádí 1 x týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu do počátku žluté zralosti. Na deseti místech v porostu se prohlédne vždy 10 rostlin (celkem 100), mšice se z každé rostliny oklepou na papír a spočítají.

Ošetření se doporučuje při zjištění výskytu 3 - 5 jedinců (samiček a nymf) na rostlinu bez ohledu na růstovou fázi.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67 - 71, dokvétání: velké množství korunních lístků opadlo až asi 10 % šešulí dosáhlo druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

V okrese Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 7.6.) byl zjištěn silný výskyt **plísně brukvovitých (*Peronospora parasitica*)**.

Pozorování se provádí po vytvoření přízemní růžice listů, fáze 15 – 26 a poté ve fázi 63 – 65 BBCH při úhlopříčném průchodu porostem, prohlédnou se vždy 2 za sebou rostoucí rostliny.

Preventivní ochranou je likvidace posklizňových zbytků. Přímá ochrana: byla zaznamenána vedlejší účinnost podzimního ošetření proti fomovému černání stonků řepky, pokud se použijí přípravky účinné na oomycety.

Slabý výskyt dospělců **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 7.6.), Plzeň - sever (Vochov, 6.6.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 6.6.) a Rokycany (Němčovice, 6.6.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlmorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlmorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 24 - 30, fáze 3. a 4. pravého listu až přízemní listová růžice)

V okrese Domažlice (Domažlice, 7.6.) bylo pozorováno **poškození porostu zamokřením půdy**.

První slabý výskyt **šedé plísnovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*)** byl zjištěn v okrese Domažlice (Domažlice, 7.6.).

Přímá ochrana: vedlejší účinek fungicidního ošetření proti helmintosporiíze máku.

První slabý výskyt **plísně makové (*Peronospora arborescens*)** hlášen z okresu Klatovy (Plánice, 7.6.).

Pozorování se provádí v době od začátku stonkování do začátku květu, kontroluje se 100 rostlin (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin). Škodlivý výskyt je 2 – 5 % napadených rostlin.

Ochrana: moření osiva, střídání plodin, řidší porosty.

V okrese Klatovy (Nehodiv, 7.6.) zaznamenán první slabý výskyt **mšice makové (Aphis fabae)**.

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Vypočítá se % napadených rostlin. Ošetření se doporučuje při 2 – 5 % napadených rostlin.

Ochrana: zdravé osivo, střídání plodin, řidší porosty, biopreparáty, moření osiva.

Slabý výskyt poškození porostu **krytonoscem kořenovým (Stenocarus fuliginosus)** byl pozorován v okrese Plzeň - sever (Trhomné, 6.6.).

Pozorování dospělců probíhá od fáze 10 - 22 BBCH, pozorování larev probíhá v období stonkování (40 - 49 BBCH).

Ošetření porostů se provádí do fáze 4 - 5 listů v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 00 - 31, hlíza nenarašena až počátek prodlužovacího růstu (cca 15 cm))

Některé porosty brambor zatím stále nevzešly a v řádcích stojí voda.

Některé porosty jsou také **poškozeny chladem** (např. Na Klatovsku – Klatovy, 7.6. a Hradešice, 7.6.).

V oblasti zatím nebylo signalizováno první ošetření proti **plísni bramboru (Phytophthora infestans)**.

První výskyt dospělců **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** zaznamenán na Klatovsku (Klatovy, 7.6.) a na porostech zahrádkářů na Rokycansku (6.6.).

Porost se prochází ve směru výsadby a zaznamenává se počet brouků. Počet a délka průchodů se stanoví tak, aby bylo prohlédnuto 0,1 ha, u ploch větších jak 10 ha 0,2 ha, přičemž je nutno porost projít nejméně 4 x na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Chemickou ochranu je třeba zahájit při výskytu 100 brouků nebo 5000 larev na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 71, velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

V sadu Nebílovy (okres Plzeň – jih, 7.6.) a na Rokycansku (Němčovice, 6.6.) zjištěn slabý výskyt samců **obaleče jablečného (Cydia pomonella)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců **obaleče jablečného** do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklízni zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 72, velikost plodu do 20 mm)

Ve feromonových lapácích zjištěn slabý výskyt samců **obaleče východního (*Cydia molesta*)** v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 4.6. a 7.6.) a slabý výskyt samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** na stejném místě dne 4.6. a 7.6.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Klatovy (Horažďovice, 6.6.) byl ve světelném lapači zachycen **kovolessklec gama (*Autographa gamma*)**. **Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*)** byla zachycena v okrese Domažlice (Staňkov, 3.6.) a v okrese Klatovy (Horažďovice, 5.6. a 7.6.). **Osenice vykřičníková (*Agrotis exclamationis*)** byla zachycena v okrese Domažlice (Staňkov, 5.6. a 7.6.), v okrese Klatovy (Horažďovice, 3.6. a 4.6.) a v okrese Cheb (Střížov, 7.6., 8.6. a 9.6. se vzrůstající tendencí). **Osenice polní (*Agrotis segetum*)** byla zachycena v okrese Klatovy (Horažďovice, 7.6.).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšererová